

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 206/2013-22

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 11. apríla 2013 predbežne prerokoval sťažnosť E. R. a Š. R., obaja bytom B., zastúpených Advokátskou kanceláriou JUDr. E. S., s. r. o., B., konajúcou prostredníctvom konateľky a advokátky JUDr. E. S., vo veci namietaného porušenia ich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a 4 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 7 C 102/2012 z 27. septembra 2012 a uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 17 Co 323/2012 z 19. decembra 2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť E. R. a Š. R. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 5. marca 2013 doručená sťažnosť E. R. a Š. R., obaja bytom B. B. (ďalej spolu len „sťažovatelia“), zastúpených Advokátskou kanceláriou JUDr. E. S., s. r. o., konajúcou prostredníctvom konateľky a advokátky JUDr. E. S., vo veci namietaného porušenia ich základných práv

podľa čl. 20 ods. 1 a 4 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 7 C 102/2012 z 27. septembra 2012 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“) a uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 17 Co 323/2012 z 19. decembra 2012 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

Zo sťažnosti a z príloh k nej priložených vyplýva, že predmetom konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 7 C 102/2012 je rozhodovanie o návrhu navrhovateľov v 1. až 19. rade z 27. apríla 2012 (ďalej len „návrh“), ktorým sa domáhajú proti sťažovateľom ako odporcom práva prechodu pešo, osobným a nákladným motorovým vozidlom cez pozemky nachádzajúce sa v katastrálnom území R. a bližšie špecifikované v samotnom návrhu. Navrhovatelia v návrhu uviedli, že 25. apríla 1986 bola na ustanovujúcej členskej schôdzi Základnej organizácie slovenského zväzu záhradkárov zriadená Záhradkárska osada S. (ďalej len „záhradkárska osada“), pričom na vstup do tejto záhradkárskej osady bola zriadená vstupná brána na účely vjazdu motorovými vozidlami a malá bránka na vstup osôb, ako aj cesta, ktorá viedla cez pozemky všetkých členov tejto osady. Navrhovatelia v 1. až 18. rade sú vlastníkami pozemkov, ktoré tvoria záhradkársku osadu, pričom sťažovatelia (taktiež členovia záhradkárskej osady) majú v bezpodielovom spoluvlastníctve pozemok o výmere 380 m², ktorý je prvým pozemkom v záhradkárskej osade a susedí so vstupnou bránou. Navrhovatelia 20. marca 2012 zistili, že sťažovatelia uzamkli vstupnú bránu do záhradkárskej osady a zamedzili tak prístup ostatným členom tejto osady na svoje pozemky. Navrhovatelia sa návrhom súčasne domáhali nariadenia predbežného opatrenia.

Uznesením okresného súdu sp. zn. 7 C 102/2012 z 10. mája 2012 (ďalej len „uznesenie okresného súdu z 10. mája 2012“), ktorým tento rozhodol o nariadení predbežného opatrenia, bola sťažovateľom ako odporcom v 1. a 2. rade uložená povinnosť *«až do právoplatného rozhodnutia vo veci samej umožniť navrhovateľom v 1... 18. rade prechod pešo a osobným motorovým vozidlom cez pozemok par. č. KN „C“ 3684/3...*

o výmere 380 m²» (citované z uznesenia okresného súdu z 10. mája 2012) patriaci do bezpodielového spoluvlastníctva sťažovateľov.

Na základe odvolania sťažovateľov krajský súd uznesením sp. zn. 17 Co 187/2012 z 26. júla 2012 uznesenie okresného súdu z 10. mája 2012 zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Následne okresný súd napadnutým uznesením opätovne rozhodol o nariadení predbežného opatrenia, na základe ktorého sú sťažovatelia povinní *«až do právoplatného rozhodnutia vo veci samej umožniť navrhovateľom v I... 18. rade prechod pešo a osobným motorovým vozidlom cez pozemok par. č. KN „C“ 3684/3, záhrady, o výmere 380 m²»* (citované z napadnutého uznesenia okresného súdu, pozn.). Napadnuté uznesenie okresného súdu bolo potvrdené napadnutým uznesením krajského súdu.

Sťažovatelia v sťažnosti predovšetkým uvádzajú:

«Okresný súd Banská Bystrica sa v odôvodnení svojho rozhodnutia absolútne žiadnym spôsobom nevysporiadal s argumentmi a návrhmi, ktoré sťažovatelia uviedli vo svojom odvolaní zo dňa 8. 6. 2012 a ani s dôkazmi, ktoré boli sťažovateľmi spolu s odvolaním predložené. Možno konštatovať, že v jeho konaní ide o arbitrárnosť a svojvôľu pri vysporiadaní s posúdením existencie dôvodov, ktoré vylučujú nariadenie predbežného opatrenia.

Proti uzneseniu Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 7 C/102/2012 zo dňa 27. 9. 2012 podali sťažovatelia dňa 12. 10. 2012 odvolanie, ktoré odôvodnili oproti skutočnostiam uvedeným v odvolaní zo dňa 8. 6. 2012 navyše aj nasledujúcimi skutočnosťami:

- Prvostupňový súd dňa 27. 9. 2012 rozhodol o obsahu návrhu identicky tak, ako dňa 10. 5. 2012, t. j. po 4-och mesiacoch napriek tomu, že dôkazný stav vo veci sa za uvedené obdobie v rámci odvolacieho konania podstatným spôsobom zmenil. Na zmenu dôkazného stavu súd nereagoval, vôbec sa novými dôkazmi nezaoberal, ani sa s nimi nevysporiadal. S poukazom na ustanovenia § 167 ods. 2 OSP v spojení s § 154 ods. 1 OSP, pre rozhodnutie súdu je pritom rozhodujúci skutkový a právny stav v čase vyhlásenia rozhodnutia, nie v čase podania návrhu.

- Prvostupňový súd predbežné opatrenie nariadil v zmysle § 74 OSP, hoci návrh vo veci samej hol podaný súčasne s návrhom na nariadenie predbežného opatrenia

a navrhovatelia 1/ až 19/ sa domáhali nariadenia predbežného opatrenia v zmysle § 102 ods. 1 OSP. Zákonnou podmienkou pre nariadenie predbežného opatrenia v zmysle § 102 OSP je iba dočasná úprava pomerov medzi účastníkmi, nie aj obava z ohrozenia výkonu rozhodnutia.

- Nijako nie je daná potreba dočasnej úpravy pomerov účastníkov, nakoľko navrhovatelia 1/ až 18/ po celý čas od podania svojho návrhu svoje nehnuteľnosti - záhrady, t. j. 6 mesiacov, riadne užívali o čom svedčí ich faktický stav. Ak by tvrdenia navrhovateľov 1/ až 18/ boli pravdivé, tieto pozemky by museli byť laicky povedané zarastené trávou a burinou, čo nie sú. Z uvedeného je zrejmé, že nie je daná žiadna opodstatnená obava na dočasnú a neodkladnú úpravu pomerov účastníkov.

- Rovnako tvrdenia navrhovateľov 1/ až 19/, že je daná hrozba bezprostredne hroziacej ujmy, nie sú založené na faktickom stave alebo reálne bezprostredne hroziacej ujme. Sú iba teoretickými úvahami „čo by bolo keby...“, ktoré nemôžu byť dôvodom pre nariadenie predbežného opatrenia...

- V neposlednom rade poukázali aj na skutočnosť, že rozhodovanie súdu o nariadení predbežného opatrenia nie je prekážkou konania súdu vo veci samej, resp. vytyčenia termínu pojednávania. Naviac, keďže od návrhu na začatie konania podaného dňa 27. 4. 2012 uplynulo takmer 6 mesiacov, pri rozhodovaní o predbežnom opatrení nie je daná ani požiadavka okamžitej dočasnej úpravy pomerov účastníkov. Nariad'ovanie predbežného opatrenia sa v danom prípade mína svojej podstate. Z uvedeného dôvodu preto nemožno tvrdiť ani to, že pri rozhodovaní súdu požiadavka rýchlosti prevláda nad požiadavkou úplnosti skutkových zistení.

- Nestotožnili sa s názorom, ako to konštatuje prvostupňový súd v odôvodnení svojho rozhodnutia, že: „Rozhodnutie o predbežnom opatrení nespočíva na výsledkoch dokazovania, na závere o skutkovom stave, ani na právnom posúdení veci, ale predstavuje iba dočasnú úpravu práv a povinnosti účastníkov, ktorá vzhľadom na skutočnosti, ktoré tvrdili navrhovatelia, bola potrebná.“ S uvedeným by sa dalo súhlasiť iba v súvislosti s prvým rozhodnutím o predbežnom opatrení, nie však už pri opätovnom rozhodovaní o predbežnom opatrení, po odvolacom konaní, keď došlo k zmene spisového materiálu doplnením dôkazov. Máme za to, že žiadne súdne rozhodnutie, ani dočasná úprava pomerov účastníkov predbežným opatrením nemôže byť v rozpore s dôkazmi o opaku, ak sa takéto

nachádzajú v súdnom spise a už vôbec nemôže nespočívať na právnom posúdení veci. Každé súdne rozhodnutie predsa spočíva práve na právnom posúdení veci.

- Prvostupňový súd sa pri svojom rozhodovaní nezaoberal predloženými dôkazmi a vznesenými námietkami, ktoré vyvracajú tvrdenia navrhovateľov 1/ až 19/. V spodnej časti strany č. 4 odôvodnenia svojho rozhodnutia zo dňa 27. 9. 2012, súd iba stroho, bez ďalšieho odôvodnenia konštatuje, že: „Proti predmetnému uzneseniu podali odporcovia odvolanie.“ Nijakým spôsobom sa však pri svojom rozhodnutí nezaoberal ani obsahom tohto podania a ani nami predloženými dôkazmi. Tieto nielen že nevyhodnotil v zmysle § 132 OSP, ale ani ich vôbec nespomenul. Predložené dôkazy pritom nesporne rozporujú tvrdenia navrhovateľov 1/ až 19/ a spochybňujú samotnú dôvodnosť ich nároku. Odôvodnenie uznesenia zo strany súdu, ktoré nijakým spôsobom nespomína ani nevyhodnocuje dôkazy predložené protistranou, nepovažujeme za dostačujúce.

V poradí druhým uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici pod sp. zn. 17 Co/323/2012 zo dňa 19. 12. 2012 bolo uznesenie Okresného súdu Banská Bystrica pod sp. zn. 7 C/102/2012 zo dňa 27. 9. 2012 potvrdené.

V odôvodnení svojho v poradí druhého uznesenia sa Krajský súd v Banskej Bystrici žiadnym spôsobom nevysporiadal s dôvodmi uvedenými v odvolaní sťažovateľov, obmedzil sa iba na všeobecné úvahy bez akejkoľvek súvislosti s prejednávanou vecou a na konštatovanie, že sa stotožňuje v celom rozsahu s odôvodnením v poradí druhého uznesenia Okresného súdu v Banskej Bystrici zo dňa 27. 9. 2012.

Tak ako to vyplýva z ustálenej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky, za porušenie práva na spravodlivé súdne konanie treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia, pričom súčasťou práva na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia je aj právo účastníkov súdneho konania, aby sa súd vyrovnal s ich argumentmi a návrhmi.

Na základe vyššie uvedeného možno konštatovať, že v poradí druhým Uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici pod sp. zn. 17 Co/323/2012, zo dňa 19. 12. 2012 ako aj uznesením Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 7 C/102/2012-196 zo dňa 27. 9. 2012 došlo porušeniu práva sťažovateľov na spravodlivé súdne konanie vyplývajúce z čl. 6 ods. 1 Dohovoru a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.»

Porušenie základného práva podľa čl. 20 ods. 1 a 4 ústavy sťažovateľa odôvodňujú predovšetkým tým, že zásah do ich vlastníckych práv nie je vykonaný v súlade so zákonom. Rozpor so zákonom podľa sťažovateľov spočíva „v tom, že rozhodnutím súdu môže byť zriadené vecne bremeno iba v troch zákonom taxatívne vymedzených prípadoch a to v zmysle § 142 ods. 3 Občianskeho zákonníka v platnom znení v zmysle § 135c ods. 3 Občianskeho zákonníka v platnom znení a v zmysle § 151o ods. 3 Občianskeho zákonníka v platnom znení. Keďže ide o zásah do vlastníckeho práva, ktoré je ako absolútne subjektívne právo najúplnejším právom k veci, akákoľvek analógia je neprípustná a je potrebné postupovať len prísne v zmysle zákonnej úpravy.

V súdnom konaní sťažovateľov došlo k rozporu súdneho rozhodnutia s ustanovením § 151 o ods. 3 Občianskeho zákonníka v platnom znení, keď súd priznal svojim rozhodnutím právo účastníkom, ktorým takéto právo zákon vôbec nepriznáva, nakoľko nie sú vlastníkami žiadnej stavby. Prístup k ich pozemkom je preukázateľne možný aj inak ako obmedzujúcim zásahom do vlastníckych práv iných osôb.“

Na základe uvedeného sťažovateľa navrhujú, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„Uznesením Okresného súdu Banská Bystrica pod sp. zn. 7 C/102/2012 zo dňa 27. 9. 2012 v spojení s uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici pod sp. zn. 17 Co/323/2012 zo dňa 19. 12. 2012 bolo porušené základné právo sťažovateľov na spravodlivé súdne konanie vyplývajúce z čl. 6 ods. 1 Dohovoru a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva sťažovateľov na vlastnícke právo podľa čl. 20 ods. 1, ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky a právo na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Uznesenie Okresného súdu Banská Bystrica pod sp. zn. 7 C/102/2012 zo dňa 27. 9. 2012, v spojení s uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici pod sp. zn. 17 Co/323/2012... sa zrušuje a vec sa vracia Krajskému súdu v Banskej Bystrici na ďalšie konanie.

Krajský súd v Banskej Bystrici je povinný do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky zaplatiť sťažovateľom finančné zadosťučinenie vo výške 5.000,- EUR.

Krajský súd v Banskej Bystrici je povinný do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky zaplatiť sťažovateľom trovy právneho zastúpenia na účet jeho právnej zástupkyne.“

Súčasťou sťažnosti je návrh sťažovateľov, aby ústavný súd rozhodol o dočasnom opatrení a v súlade s § 52 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) odložil vykonateľnosť napadnutého uznesenia okresného súdu a napadnutého uznesenia krajského súdu.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (sťažnosti) podľa ustanovenia § 49 až § 56 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

II.1 K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 20 ods. 1 a 4 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a podľa čl. 1 dodatkového protokolu napadnutým uznesením okresného súdu

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

Z princípu subsidiarity, z ktorého vychádza čl. 127 ods. 1 ústavy, vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri uplatňovaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a uplatní sa až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07).

Proti napadnutému uzneseniu okresného súdu boli sťažovatelia oprávnení podať odvolanie (čo aj urobili), o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť krajský súd. Právomoc krajského súdu rozhodnúť o odvolaní proti napadnutému uzneseniu okresného súdu vylučuje právomoc ústavného súdu.

Z uvedeného dôvodu ústavný súd túto časť sťažnosti pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

II.2 K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 20 ods. 1 a 4 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a podľa čl. 1 dodatkového protokolu napadnutým uznesením krajského súdu

II.2.A K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Pri výklade základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy si ústavný súd osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na spravodlivé súdne konanie, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 280/08).

Podľa názoru sťažovateľov je napadnuté uznesenie krajského súdu svojvoľné a arbitrárne, keďže krajský súd sa nevysporiadal so všetkými sťažovateľmi uplatnenými námietkami, ktorých obsahom bolo tvrdenie, že:

- navrhovatelia sa domáhali nariadenia predbežného opatrenia v zmysle § 102 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), pričom zákonnou podmienkou aplikácie tohto ustanovenia je *„iba dočasná úprava pomerov medzi účastníkmi, nie aj obava z ohrozenia výkonu rozhodnutia“* (ďalej len „prvá námietka“),

- nie je daná *„žiadna opodstatnená obava na dočasnú a neodkladnú úpravu pomerov účastníkov“* (ďalej len „druhá námietka“).

Ústavný súd v súvislosti s oboma námietkami sťažovateľov považoval za potrebné predovšetkým uviesť, že posúdenie podmienok na nariadenie predbežného opatrenia je vecou všeobecných súdov (čl. 142 ústavy). Ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) ústavný súd v zásade nie je oprávnený zasahovať do rozhodnutí o predbežných opatreniach, keďže nie je súčasťou sústavy všeobecných súdov, o to viac, že ide o rozhodnutia, ktoré do práv a povinností účastníkov konania nezasahujú konečným spôsobom (IV. ÚS 82/09). Ústavný súd posudzuje problematiku predbežných opatrení zásadne iba v ojedinelých prípadoch a k zrušeniu napadnutého rozhodnutia o nariadení predbežného opatrenia alebo o zamietnutí návrhu na jeho vydanie pristupuje len za celkom výnimočných okolností. Ústavný súd môže zasiahnuť do rozhodnutí všeobecných súdov o predbežných opatreniach iba za predpokladu, že by rozhodnutím všeobecného súdu došlo k procesnému excesu, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého procesu.

Krajský súd v napadnutom uznesení predovšetkým uviedol:

«Okresný súd uznesením zo dňa 27. 09. 2012 nariadil predbežné opatrenie, ktorým odporcom 1/ a 2/ uložil povinnosť, aby až do právoplatného rozhodnutia súdu vo veci samej umožnili navrhovateľom... prechod pešo a osobným motorovým vozidlom cez pozemok par... záhrady, o výmere 380 m²... k. ú. R., vedený Katastrálnym úradom Banská Bystrica, Správou katastra Banská Bystrica... Vo zvyšku (t. j. v časti návrhu o nariadenie predbežného opatrenia týkajúceho sa prechodu nákladným motorovým vozidlom cez

predmetný pozemok odporcov) návrh na nariadenie predbežného opatrenia zamietol (druhý výrok).

Rozhodnutie v časti, v ktorej návrhu na nariadenie predbežného opatrenia vyhovel odôvodnil tým, že „v danom prípade navrhovatelia osvedčili dôvodnosť nároku ako aj hrozbu bezprostredne hroziacej ujmy. Do záhradkárskej osady je možný prístup cez dve brány. Jedna je na pozemku odporcov a druhá na pozemku navrhovateľa v 1. rade. Brána na pozemku navrhovateľa v 1. rade nemôže slúžiť na vstup, pretože sa za ňou nachádza strmý kopec, ktorý znemožňuje jednoduchý prístup pešo alebo autom. Jedinou možnosťou vstupu, resp. vjazdu a prejazdu motorového vozidla tak ostáva vstupná brána na pozemku vo vlastníctve odporcov. Tento stav (t. j. vstup do osady cez bránu) platí už odo dňa vzniku záhradkárskej osady v roku 1986. Za tohto stavu, keď navrhovatelia musia na prístup k svojim pozemkom použiť pozemok odporcov, síce dochádza k obmedzovaniu ich vlastníckeho práva, avšak len v nevyhnutnom rozsahu. Na druhej strane ale odporcovia svojim konaním znemožňujú výkon vlastníckeho práva navrhovateľov, pretože im neumožnia dostať sa na svoje pozemky cez vstupnú bránu, ktorá sa nachádza na pozemku vo vlastníctve odporcov.“ Z uvedeného dôvodu preto „vyhovel návrhu navrhovateľov na nariadenie predbežného opatrenia v časti prechodu pešo a osobným motorovým vozidlom cez pozemok par. č... vo vlastníctve odporcov“. Rozhodnutie v časti, v ktorej návrhu na nariadenie predbežného opatrenia nevyhovel (t. j. v časti návrhu o nariadenie predbežného opatrenia, týkajúceho sa prechodu nákladným motorovým vozidlom cez predmetný pozemok odporcov) odôvodnil tým, že podľa jeho názoru „charakter záhradkárskej osady a činnosti, ktoré sú v takej lokalite vykonávané nepotrebujú nevyhnutne využívanie nákladného motorového vozidla. Navrhovatelia odôvodňovali bezprostredne hroziacu skutočnosť aj tým, že môže nastať mimoriadna situácia ohrozujúca život, zdravie alebo majetok členov osady. V takýchto situáciách je možné predpokladať aj používanie motorových vozidiel väčších rozmerov (vrátané tých nákladných). Nepochybne je pravdou, že v prípade mimoriadnej situácie je neraz potrebné zasiahnuť do práva inej osoby, avšak takéto situácie, podľa názoru súdu, nie je nevyhnutné upraviť nariadením predbežného opatrenia.“...

Z obsahu spisu vyplýva, že v tomto prípade sa jedná o predbežné opatrenie, ktoré bolo na základe návrhu navrhovateľov nariadené po začatí konania vo veci samej (týkajúcej

sa zriadenia vecného bremena - práva prechodu a prejazdu cez špecifikované pozemky, v prospech navrhovateľov).

Podľa § 102 ods. 1, prvá veta O. s. p., ak treba po začatí konania dočasne upraviť pomery účastníkov alebo zabezpečiť dôkaz, pretože je obava, že neskôr ho nebude možné vykonať alebo len s veľkými ťažkosťami, súd na návrh neodkladne nariadi predbežné opatrenie alebo zabezpečí dôkaz.

Keďže citované ustanovenie (umožňujúce nariadiť predbežné opatrenie po začatí konania) neobsahuje podrobnejšiu úpravu predbežného opatrenia, preto i pri nariadení predbežného opatrenia v priebehu konania je potrebné primerane aplikovať všeobecné ustanovenia o predbežnom opatrení - § 74 až § 77a O. s. p.).

Predbežným opatrením môže súd nariadiť účastníkovi najmä, aby nenakladal s určitými vecami alebo právami, niečo vykonal, niečoho sa zdržal alebo niečo znášal (§ 76 ods. 1 písm. e/, f/ O. s. p.).

Zo zákonnej úpravy predbežného opatrenia vyplýva, že sa jedná o inštitút, ktorého základnou funkciou je dočasne upraviť pomery účastníkov, pričom nárok (prípadne právo) nemusí byť nepochybne preukázaný, musí však byť osvedčený. Miera osvedčenia sa riadi vždy konkrétnou situáciou. Zo zákonnej úpravy predbežného opatrenia je tiež zrejmé, že súd pri rozhodovaní o ňom nezisťuje všetky skutočnosti, ktoré by musel zisťovať v prípade konečného rozhodnutia vo veci samej. Súd sa obmedzí len na osvedčenie najzákladnejších skutočností, z ktorých možno vyvodit' nutnosť dočasnej úpravy pomerov.

Pri rozhodovaní o nariadení predbežného opatrenia je súd viazaný návrhom účastníka, pričom by však mal starostlivo zvážiť najmä rozsah navrhovaných obmedzení. Povinnosť zdržať sa disponovania s vecami alebo právami, prípadne povinnosť niečo znášať (strpieť) uloží vždy len takým spôsobom, aby neprimerane nenarušil hospodárske funkcie účastníka, voči ktorému predbežné opatrenie smeruje. Nariadenie predbežného opatrenia je spravidla spojené so zásahom do vlastníckeho práva, pričom podľa článku 20 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky je možné vlastnícke právo obmedziť iba v nevyhnutnej miere. Nariadenie predbežného opatrenia môže byť aj zásahom do práva na ochranu rodinného a súkromného života (článok 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky). Z týchto dôvodov je vždy potrebné posúdiť, či uložením navrhovaných obmedzení nedochádza k

zásahu do uvedených základných práv nad nevyhnutnú mieru a či uloženie obmedzení sleduje legitímny cieľ.

Po preskúmaní veci odvolací súd konštatuje, že okresný súd pri nariadení predmetného predbežného opatrenia náležite a citlivo zohľadnil všetky vyššie uvedené zákonné aspekty a aktuálne relevantné skutočnosti a okolnosti (ktoré presne špecifikoval a charakterizoval), čo sa prejavilo i tým, že návrh na nariadenie predbežného opatrenia neakceptoval v celom rozsahu, ale len v nevyhnutnej miere. Odvolací súd (v súlade s ustanovením § 219 ods. 2 O. s. p.) sa v celom rozsahu stotožňuje i s odôvodnením jeho rozhodnutia, ktoré je jednak dostatočne podrobné, ale je i jasné, zrozumiteľné a presvedčivé, a teda splňa zákonné podmienky odôvodnenia uvedené v ustanovení § 157 ods. 2, s použitím § 167 ods. 2 O. s. p.).

Je nesporné, že predmetné predbežné opatrenie má priamu väzbu na konanie vo veci samej (ktorého predmetom je návrh navrhovateľov o zriadenia vecného bremena - práva prechodu a prejazdu cez špecifikované pozemky). V aktuálnom štádiu konania vo veci samej neprináleží odvolaciemu súdu posudzovať, do akej miery môžu byť navrhovatelia v konaní vo veci samej úspešní. Nariadené predbežné opatrenie malo za cieľ, aby odporcovia 1/ a 2/ do doby právoplatného skončenia konania vo veci samej umožnili navrhovateľom prechod (pešo) a prejazd (osobným motorovým vozidlom) cez ich pozemok, bez toho, aby vytvárali akékoľvek prekážky, ktoré by prechod a prejazd sťažovali alebo znemožňovali. V konečnom dôsledku, ani samotní odporcovia 1/ a 2/ v odvolaní žiadnym spôsobom nespochybnili, že týmto rozhodnutím sa dočasne prinavrátí faktický stav, aký bol už i v minulosti (od roku 1986).

Nariadený rozsah predbežného opatrenia je primeraný vyššie uvedenému sledovanému legitímnemu účelu. Nariadením tohto predbežného opatrenia nevznikne odporcom žiadna zásadná ujma, pretože ich súčasný právny i faktický vzťah k ich pozemku sa nezmenil a toto predbežné opatrenie nezasahuje ani do možnosti ho užívať na určené účely.

Záverom odvolací súd poznamenáva, že vydaním tohto predbežného opatrenia v žiadnom prípade nedošlo k prejudikovaniu rozhodnutia vo veci samej. V prípade, ak budú odporcovia vo veci samej úspešní (čo taktiež nie je možné vylúčiť), predbežné opatrenie zanikne, resp. stratí účinnosť.

Z uvedených dôvodov preto odvolací súd uznesenie okresného súdu v odvolaní napadnutej časti, t. j. vo výroku, ktorým návrhu navrhovateľov na nariadenie predbežného opatrenia (čiastočne) vyhovel, ako vecne správne potvrdil (§ 219 ods. 1, 2 O. s. p.).

Odvolaním nenapadnutý výrok uznesenia okresného súdu, ktorým návrh navrhovateľov na nariadenie predbežného opatrenia v prevyšujúcej časti zamietol (druhý výrok), zostal nedotknutý (§ 206 ods. 2 O. s. p.).»

V nadväznosti na citované považuje ústavný súd za potrebné uviesť, že aj v konaní o návrhu na nariadenie predbežného opatrenia musia byť rešpektované minimálne požiadavky zodpovedajúce princípom spravodlivého procesu, resp. základnému právu na súdnu ochranu. Rozhodnutie o návrhu na nariadenie predbežného opatrenia musí mať predovšetkým rovnako ako iné rozhodnutia zákonný podklad, musí byť vydané príslušným orgánom a nemôže byť prejavom svojvôle, teda musí byť najmä náležite odôvodnené. Všeobecný súd pritom nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04).

Ústavný súd poukazuje ďalej na to, že účelom predbežného opatrenia je dočasná úprava práv a povinností, ktorá nevylučuje, že o právach a povinnostiach účastníkov konania o predbežnom opatrení bude vo veci samej rozhodnuté inak, než v konaní o predbežnom opatrení. Všeobecný súd predbežným opatrením dočasne upravuje pomery účastníkov konania, pričom je dôležité, že je povinný poskytnúť ochranu tomu, kto sa vydania predbežného opatrenia domáha, ale v rámci ústavných pravidiel tiež tomu, proti komu návrh smeruje. Predbežné opatrenia s ohľadom na ich charakter nemôžu spravidla zasiahnuť do základných práv alebo slobôd účastníkov konania, lebo rozhodnutia o nich nemusia zodpovedať konečnému meritórnemu rozhodnutiu. Predbežné rozhodnutia predstavujú opatrenia, trvanie ktorých je obmedzené a môže byť kedykoľvek na návrh zrušené.

Sťažovatelia prvou námietkou namietajú, že v zmysle § 102 ods. 1 OSP, v súlade s ktorým bolo predbežné opatrenie nariadené, je zákonnou podmienkou jeho nariadenia „iba dočasná úprava pomerov medzi účastníkmi, nie aj obava z ohrozenia výkonu rozhodnutia“.

Podľa § 102 ods. 1 OSP ak treba po začatí konania dočasne upraviť pomery účastníkov alebo zabezpečiť dôkaz, pretože je obava, že neskôr ho nebude možné vykonať alebo len s veľkými ťažkosťami, súd na návrh neodkladne nariadi predbežné opatrenie alebo zabezpečí dôkaz.

Podľa § 74 ods. 1 OSP pred začatím konania môže súd nariadiť predbežné opatrenie, ak je potrebné, aby dočasne boli upravené pomery účastníkov, alebo ak je obava, že by výkon súdneho rozhodnutia bol ohrozený.

V súvislosti s prvou námietkou sťažovateľov ústavný súd poukazuje na právny názor vyjadrený v komentári k Občianskemu súdnemu poriadku (Občiansky súdny poriadok – komentár, V. aktualizované znenie. Bratislava: Eurounion, 2010, s. 416), v zmysle ktorého aj obavu, že výkon súdneho rozhodnutia bude ohrozený, možno interpretovať tak, že zahŕňa potrebu dočasnej úpravy pomerov, aj keď § 102 OSP tento dôvod *expressis verbis* neuvádza, keďže aj pre konanie o nariadení predbežného opatrenia podľa § 102 ods. 1 OSP sa primerane použije § 74 ods. 1 OSP. Ide o právny názor, ktorý je podľa názoru ústavného súdu z ústavného hľadiska akceptovateľný a udržateľný. Z uvedeného dôvodu nemožno mať ani relevantné ústavné výhrady k tomu, že krajský súd v odôvodnení napadnutého uznesenia argumentoval aj uvedeným právnym názorom. Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd konštatuje, že prvá námietka sťažovateľov je nedôvodná.

Rovnako za nedôvodnú považuje ústavný súd aj druhú námietku sťažovateľov. Po preskúmaní odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu totiž dospel k záveru, že odvolací súd pri svojom rozhodovaní vychádzal z konkrétnych okolností posudzovaného prípadu a náležitým spôsobom vyhodnotil všetky tie skutkové zistenia, ktoré boli

nevyhnutné na osvedčenie práva vyplývajúceho z návrhu na zriadenie vecného bremena, a tým aj odôvodnenosť nariadenia predbežného opatrenia, pritom správne zdôraznil, že pre rozhodnutie o nariadení predbežného opatrenia nie je potrebné ani účelné zisťovať všetky skutočnosti tak, ako to je v prípade rozhodovania v merite veci (teda pri samotnom rozhodovaní o zriadení vecného bremena, pozn.). Skutkové a právne závery, ku ktorým krajský súd v napadnutom uznesení dospel, sú primeraným spôsobom odôvodnené a nemožno ich považovať za arbitrárne, a preto ich možno z ústavného hľadiska považovať za akceptovateľné a udržateľné.

Na základe uvedeného ústavný súd pri predbežnom prerokovaní dospel k záveru, že medzi napadnutým uznesením krajského súdu a obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva čl. 6 ods. 1 dohovoru neexistuje taká príčinná súvislosť, ktorá by po prípadnom prijatí tejto časti sťažnosti na ďalšie konanie reálne umožňovala dospieť k záveru o ich porušení. Ústavný súd preto túto časť sťažnosti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neodôvodnenú.

II.2.B K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a 4 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu napadnutým uznesením krajského súdu

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu.

Podľa čl. 20 ods. 4 ústavy vyvlastnenie alebo nútené obmedzenie vlastníckeho práva je možné iba v nevyhnutnej miere a vo verejnom záujme, a to na základe zákona a za primeranú náhradu.

V súlade s čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická osoba alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva. Toto ustanovenie však nebráni právu štátu prijímať zákony, ktoré

považuje za nevyhnutné, aby upravil užívanie majetku v súlade so všeobecným záujmom alebo zabezpečil platenie daní alebo iných poplatkov alebo pokút.

V súvislosti s namietaným porušením základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a 4 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu ústavný súd považuje predovšetkým za potrebné poukázať na svoju stabilizovanú judikatúru, súčasťou ktorej je aj právny názor, podľa ktorého všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a práv hmotného charakteru, ku ktorým nepochybne patrí aj základné právo podľa čl. 20 ods. 1 a 4 ústavy, ako aj právo podľa čl. 1 dodatkového protokolu, ak toto porušenie nevyplynie z toho, že všeobecný súd súčasne porušil aj ústavnoprocené princípy postupu vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy, resp. z čl. 6 dohovoru. Keďže ústavný súd dospel k záveru, že namietaným rozsudkom krajského súdu nemohlo dôjsť k porušeniu čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, nemohlo dôjsť ani k porušeniu sťažovateľmi označených základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a 4 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu. V opačnom prípade by sa ústavný súd stal opravnou inštanciou voči všeobecným súdom, a nie súdnym orgánom ochrany ústavnosti podľa čl. 124 ústavy v spojení s čl. 127 ods. 1 ústavy. Ústavný súd by takým postupom nahradzoval skutkové a právne závery v rozhodnutiach všeobecných súdov, ale bez toho, aby vykonal dokazovanie, ktoré je základom na to, aby sa vytvoril skutkový základ rozhodnutí všeobecných súdov a jeho subsumpcia pod príslušné právne normy (obdobne napr. II. ÚS 71/07, III. ÚS 26/08, IV. ÚS 82/09, III. ÚS 103/2010).

Ústavný súd konštatuje, že medzi napadnutým uznesením krajského súdu a základnými právami podľa čl. 20 ods. 1 a 4 ústavy a právom podľa čl. 1 dodatkového protokolu neexistuje taká príčinná súvislosť, ktorá by zakladala reálne možnosť vysloviť porušenie týchto práv po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie, a z týchto dôvodov aj túto časť sťažnosti odmietol pre zjavnú neopodstatnenosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku bolo bez právneho dôvodu, aby sa ústavný súd zaoberal ďalšími návrhmi uplatnenými v sťažnosti (napr. rozhodnutie o dočasnom opatrení).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. apríla 2013